

LP-mudeli lähtekohti

Kõik lapsed ja noored peaksid saama realiseerida koolis kogu oma õppimis- ja arengupotentsiaali. Nad peaksid saama käia koolis, mille õppekeskkond on eesmärgipärane ning õpe ise heatasemeline ja diferentseeritud.

Koolis tuleb aeg-ajalt ette probleemset käitumist, mis mõjub halvasti nii õpilasele endale kui ka kaasõpilastele ja õpetajatele. Lisaks on paljudel õpilastel probleeme mõne õppeainega ja nende õpitulemused on ebarahuldavad. On ka õpilasi, kes ei tunne end koolis hästi või on koguni tõrjutud. See ei too kaasa probleeme üksnes nimetatud õpilastele, vaid ka õpetajatele ja koolijuhtidele, kes seisavad seetõttu igapäevaselt silmitsi tõsiste valuküsimustega. Enamik õpetajaid ja koole tunnetavad pidevalt, et nende ees on hulk pedagoogilisi probleeme. Neile püütakse leida lahendusi, otsides probleemide põhjusi. Sageli arvatakse põhjus olevat õpilase isiksuseomadustes ja koduses kasvatuses.

Õpilaste individuaalsed eeldused, olukord ja areng koolis on omavahel seotud. Siiski on ühekülgne pidada õppimis- ja käitumisprobleeme konkreetse õpilase või tema koduse olukorraga seotud omadusteks või raskusteks ning sageli ei piisa sellisest tõlgendusest õpilase igapäevaste kooliprobleemide mõistmiseks ja selgitamiseks. Pealegi saame õpilaste individuaalseid eeldusi muuta vaid vähesel määral.

Halvad õpitulemused, vähene koolimeeldivus ja väljakutsuv käitumine koolis on kompleksed nähtused, mille tekkimisele ja püsimisele aitab kaasa rida tegureid: õpilase ja õpetaja suhted, eakaaslaste vahelised suhted, õpetamine ja klassitöö juhtimine ning õpilaste rahulolu. Pedagoogilises mõttes on probleem selles, et me ei tea täpselt, millised tegurid mõjuvad konkreetsel juhul või kindlas olukorras. Seda probleemi teadvustades saame järeldada, et õppimis- ja käitumisprobleemide lahendamiseks koolis ei saa kasutada üht kindlat strateegiat, ning samuti ei piisa sellest, kui keskendada kogu tähelepanu probleemse käitumisega õpilasele. Ei ole olemas ühtseid meetodeid, mille abil koolides nii käitumis- kui õpiprobleeme ennetada või likvideerida. Selgitamaks, milline oleks eesmärgipärane pedagoogiline praktika

konkreetses klassis või koolis, on vaja korralikult analüüsida olukordi, kus halvad õpitulemused ja/või väljakutsuv käitumine esinevad.

Analüüsimisel tulebki appi LP-mudel. LP-mudel väljatöötamisel lähtusid Norra teadlased ja praktikud teadmistest koolikeskkonna ning õpilaste käitumises ja õppimises väljenduvate tegevuste seoste kohta. LP-mudeli analüüsipõhimõtteid kasutatakse selleks, et välja selgitada, mida on koolis – õpilaste õppimiskohas – otstarbekas teha. Nii palju kui võimalik, otsustavad õpetajad ise, milliseid meetmeid või meetodeid rakendada. Et valitud meetmed või meetodid tooksid soovitud tulemuse, peaksid õpetajad otsustama tõenduspõhiste meetodite kasuks.

Kitsalt võttes on LP-mudel (õppekeskkonna ja pedagoogilise analüüsi mudel) töövahend, mis aitab leida lahendusi erinevatele õpi- ja käitumisprobleemidele ning seeläbi parandab kooli õppekeskkonda. Laiemalt vaadates on tegu kooliarendusprojektiga. Õppekeskkonna arendamise ja pedagoogilise analüüsimudeli rakendamise puhul on tähtis kogu koolipere osalemine: kõikidel õpetajatel tuleb võrdselt panustada ja juhi ülesanne on suunata koolipere ühist arendustööd ja õppimist.

Muutuste ja arengu alal tehtud uurimused osutavad, et tulemuste saavutamiseks on hädavajalik kindla aja jooksul süstemaatiliselt ja struktureeritult töötada. LP-mudel pakub tööks vajaliku süsteemi ja struktuuri. Kindel töökorraldus ning selgelt määratletud rollid ja ülesanded võimaldavad toetada õpetajate tööd ning järgida mudeli teoreetilisi aluseid ja põhimõtteid kogu pikaajalise õppe- ja arenguprotsessi vältel. LP-mudeli töökorraldusse on kaasatud kõik kooliga seotud tasandite esindajad: nii koolipidajad, õppenõustamiskeskuse esindajad, koolijuhid kui ka õpetajad on kohaliku tasandi kooliarenduses tehtavas koostöös tähtsad osalised.

LP-mudeli on võtnud kasutusele enam kui 700 Norra ja Taani kooli 3500 õpetaja ja 30 000 õpilasega ning on saanud kinnitust, et mudeli abil tehtav töö avaldab mõju kogu koolikultuurile. Õpilaste õppimist mõjutab eelkõige see, millised on õpetajate hoiakud ning kuidas nad probleemidest aru saavad. 45 Taani LP-koolis tehtud uuring osutab:

LP-mudel kutsub esile hoiakumuutuse, mis võimaldab lahti öelda harjumuspärastest pedagoogilistest mõttemallidest ning leida kooli igapäevatoos ja õppekeskkonnas levinud probleemidele uuenduslikke lahendusi.

Seda mõtet toetavad paljud Norra koolijuhid, kes on öelnud, et töö LP-mudeliga on muutnud õpetajate mõtteviisi ja keelekasutust. Nad on omandanud uusi mõisteid, mille abil mõista ja

mõtestada oma igapäevast pedagoogitööd, ning hakanud seeläbi probleeme oskuslikumalt käsitlema. Uued arusaamad viivad uute lähenemisviiside ja töövõtteni.

Õpilase õppimisele ja arengule on õpetajal väga suur mõju. Õpetaja on uste avaja ja lootuse jagaja. Selles raskes töös ei tohi õpetaja jääda üksi. Arenema peab terve kool, koolisüsteem. Me ei otsi põhjust, miks asjad on valesti, vaid otsime lahendusi, võimalusi asjade muutmiseks. Kui teeme muutusi õpetamises, on mõju paljudele õpilastele. Lahendus on õpetajates.

LP-mudeli töö koolis (lasteaias)

Koolis LP-mudeli juurutamiseks on vajalik kõigi lastega töötavate inimeste osalemine ja koostöö.

LP-mudeli tööd juhib kooli juhtrühm, kuhu kuulub koolijuht, kooli LP-koordinaator (olemasolul), LP-rühmade juhid ja konsultantide esindaja (õppenõustamiskeskuse töötaja). Kõik õpetajad jagatakse LP-rühmadesse. LP-rühm on üldjuhul 7liikmeline ning sinna kuuluvad erinevate õppeainete ja vanuseastmete õpetajad. Otstarbekas on moodustada rühmad koolis väljakujunenud koostöömustritest erinevalt. Rühma tööd juhib LP-rühma juht.

Kooli juhtrühm ja LP-rühmad käivad koos regulaarselt vastavalt koostatud rakenduskavale. LP-rühmade koosolekud toimuvad 2 korda kuus (üle nädala) ja kestavad 1,5-2 astronoomilist tundi. LP-mudeli juurutamise algusaastal peab ka kooli juhtrühm koosolekuid pidama vähemalt kord kuus.

Kooli juhtkonna aktiivne osalus on oluline kogu LP-mudeli arendustöö jooksul. LP-töös tulemuste saavutamiseks ei ole olulised ainult analüüsimudel ja õpetajate töö, vaid suurel määral ka koolitus ja mudeli kohandamine konkreetse kooli vajadustega. Osalejad kohustuva kasutama mudelit ettenähtud viisil ning valivad, rakendavad ja hindavad meetmeid tervikliku protsessina. Mudeli kohandamine toimub suuresti õpetajate töörühmade töö kaudu, kuna õpetajad analüüsivad oma probleeme nende avaldumise kontekstis.

LP-mudel aitab muuta koolikultuuri, suunates õpetajaid töötama konkreetsete praktiliste probleemidega süsteemselt, pikema aja jooksul ja kindlate meetodite järgi. Koolikultuuri muutmine ja uute töövõtete omaksvõtt võtab aega. Fullan väidab, et arendusprojekti algusest

kuni selleni, et kasutusele võetud töövõtted ja põhimõtted muutuksid kooli igapäevatöö loomulikuks osaks, läheb 3-5 aastat. Töö LP-mudeliga on pikaajaline.